

ਰਾਜੀਵ ਭੱਲਾ

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ

ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜੇ. ਜੇ.

ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ (ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ), ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ

CWP ਨੰਬਰ 5265 of 1992

ਮਈ 29, 2014

ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1961 -ਐਸ. 5, 7 ਅਤੇ 11(1) - ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 - ਗੁਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਬੇਦਖਲੀ ਲਈ ਕਲੈਕਟਰ ਅੱਗੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ - ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ - ਉਥੇ ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ - ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ - ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਸ਼ਬਦ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ" ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹਨ - 1993 ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ - ਸਭ ਤੋਂ ਚੌੜੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - The ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ - ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਜੋ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਨ - ਹਵਾਲਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(1) ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਜਾਂ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਧਾਰਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11(2) ਵਿੱਚ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ" ਅਤੇ "ਪੰਚਾਇਤ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਭਾਵ ਧਾਰਾ 11(1) ਵਿੱਚ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ "ਕੋਈ" ਅਤੇ "ਵਿਅਕਤੀ" ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਵਿਆਪਕ ਐਪਲੀਟਿਊਡ ਦੇ ਹਨ। ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਸ਼ਬਦ "ਕੋਈ" ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਲੈਕ ਦੀ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, "ਸ਼ਬਦ 'ਕੋਈ' ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 'ਸਭ' ਜਾਂ 'ਹਰੇਕ' ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਕੁਝ' ਜਾਂ 'ਇੱਕ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ

ਦਿੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ "ਕੋਈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ "ਵਿਅਕਤੀ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਮ ਧਾਰਾਵਾਂ ਐਕਟ 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (42) ਵਿੱਚ "ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਵਿਅਕਤੀ" ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(47) ਵਿੱਚ। ਜਨਰਲ ਅਨੁਛੇਦਜ਼ ਐਕਟ ਸ਼ਬਦ "ਵਿਅਕਤੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨਰਲ ਅਨੁਛੇਦਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਈ) "ਪੰਚਾਇਤ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(ii) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1952 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਗਠਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1994 ਦੇ ਨਵੇਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦਾ ਗਠਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 1994 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ 2(zj) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, 1952 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ "ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ" "ਸਥਾਈ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ" ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ "ਵਿਅਕਤੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਖੁਦ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 10)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਗੁੜ੍ਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1993 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11(1) ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ' ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਬਦ 'ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ' ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ 'ਪੰਚਾਇਤ' ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਧਾਰਾ 11(2) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ। ਇਹ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 11)

ਸਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਆਈ.ਕੇ. ਪੰਨੂ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਰਾਜੇਸ਼ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਐਡੀ. ਏਜੀ, ਅਤੇ ਐਮ.ਐਲ. ਸੈਣੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 21

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੇ.

(1) ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੰ. 5265, 5343 ਅਤੇ 5271 ਆਫ 1992 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਮ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

(2) ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1961 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਇਹਨਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ।), ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 (ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ 1994) ਦੇ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ "ਪੰਚਾਇਤ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀ, ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। " ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ " ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ? ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ "ਪੰਚਾਇਤ" ਸ਼ਬਦ " ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ " ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹਿਸ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਫਸਰ (ਕੁਲੈਕਟਰ) ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਐਲ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫੈਸਲਾ। ਐਕਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਜਤਾਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ:-

"ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 5265, 52 71 ਅਤੇ 5343 of 1992, ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਲੇਜ ਕਾਮਨ ਲੈਂਡਜ਼ (ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ '1961 ਐਕਟ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1961 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ, ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਬੈਂਚ ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਫਸਰ (ਕੁਲੈਕਟਰ) ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ 1988, ਪੀ.ਐਲ.ਜੇ., 497 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਅਸੀਂ 1961 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਤੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਫਸਰ (ਕੁਲੈਕਟਰ) ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (ਸੁਪੈਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ ਹਨ। ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੁਕਵਾਂ ਐਬਸਟਰੈਕਟ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

7. ਜੇ.ਵੀ.ਗੁਪਤਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਪਿੰਡ ਸਲੇਮ ਸ਼ਾਹ ਬਨਾਮ ਸਾਧੂ ਰਾਮ, 1987 ਪੀ.ਐਲ.ਜੇ. 414, ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਕਿਸੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੁਪਤਾ, ਜੇ., ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪੈਰਾ) ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਜਾਂ ਗੋਰਾ ਦੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇਖੀ ਗਈ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਗਲੀਆਂ, ਗਲੀਆਂ, ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਜਾਂ ਗੋਰਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਕੂਲ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਜਾਂ ਛੱਪੜ। ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਜਾਂ ਗੋਰਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਗਲੀ, ਗਲੀ ਜਾਂ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਆਦਿ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ। ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਜੇਕਰ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਫੋਰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਧਾਰਾ 13 ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਐਚਬੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

8. ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਸ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿਸੰਗਤੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੇ।
9. ਸਾਡੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੁਬਾਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਲਕੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।”

(3) ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਰਾਏ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "1961 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ", 1961 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ "ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਅਨੁਛੇਦਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(42) ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਤੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣ।

(4) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੌਰੰਗ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ (ਸੁਪੈਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠ

ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ:

"28. ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਫ਼ਸਰ (ਕਲੈਕਟਰ) ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਐਨਆਰ., 1988 ਪੀ.ਐਲ.ਜੇ. 497 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਗਾੜ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਸਾਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਐਕਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ. 1976, ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸਮੁੱਚੀਤਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਲੋੜਾ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਂ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ। ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਨਿਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਉਸਦਾ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟਾਈਟਲ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੰਤਮਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 13, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਸਮਝੀ ਗਈ ਹੈ। , ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਤੋਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

(29) ਅਸੀਂ ਇਹ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਸੰਭਾਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਾਂਹ-ਖਿੱਚੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸੰਭਾਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ 13 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਦੇ ਲਈ ਆਧਾਰ ਬੇਕਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਆਏ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਹਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਟਿਕਾਣਾ ਸਟੈਂਡ ਹੈ ਪਰ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ।"

(5) ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2/ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ, ਮਰਦਾਨਹੋੜੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲੈਕਟਰ/ਡੀਡੀਪੀਓ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ - ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 05.08.1987 (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾ P-1) ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਪੰਜਾਬ (ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 31.10.1991 (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-2) ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ

(6) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁ-ਆਯਾਮੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ (ਪਿੰਡ) ਦੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਬਾਦੀ ਦੇਹ, ਗੋਰਾਹ ਦੇਹ, ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਅਤੇ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇਸਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਸਾਉਣ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਲਾਕਾ ਜਿੱਥੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਵਸਨੀਕ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਬਾਦੀ ਦੇਹ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਯੋਜਨਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਲਈ ਅਬਾਦੀ ਦੇਹ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਗੋਰਾ ਦੇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਵੱਖਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ

ਵਸਨੀਕਾਂ (ਗੈਰ-ਮਾਲਕੀਅਤਾਂ) ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰ ਸਨ

ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ, ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਜਤਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਗੈਰ-ਮਾਲਕੀਅਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਸਨ। ਮਾਲਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ। ਗੈਰ-ਮਾਲਕੀਅਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਚਰਾਉਣ, ਬਾਲਣ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦੇ ਸੀਮਤ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਸਨ। ਗੈਰ-ਮਾਲਕੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਅਬਾਦੀ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ/ਨਪਟਾਉਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਕਟ ਗੈਰ-ਮਾਲਕੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਅਤੇ ਅਬਾਦੀ ਦੇਹ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮਾਲਕੀਅਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ; ਵਸਤੂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਅਤੇ ਅਬਾਦੀ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਅਤੇ ਅਬਾਦੀ ਦੇਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਉੱਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਫਰਜ਼ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਯੋਗੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਅਤੇ ਅਬਾਦੀ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਧਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। "ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੰਜੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਹਟਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਰਥ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

(7) ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ 'ਹੈਵ' ਅਤੇ 'ਹੈਵ-ਨਟਸ' ਵਿਚਕਾਰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਭਾਈਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਸਕਣ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) (ਬੀ) ਨੇ ਅਬਾਦੀ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਰਾ ਦੇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ

ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂ ਰਾਖਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਬਾਦੀ ਦੇਹ ਜਾਂ ਗੋਰਾਹ ਦੇਹ ਅੰਦਰ ਗਲੀਆਂ, ਗਲੀਆਂ, ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ, ਸਕੂਲ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਜਾਂ ਛੱਪੜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਗੋਰਾ ਦੇਹ ਦੀ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅੱਜ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

(8) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੀਏ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 1961 ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ " ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ " ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ: -

" 6. ਅਪੀਲ: -

(1) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਐਕਟ, ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਉਲਟ ਜਾਂ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

(2) ਕਲੈਕਟਰ ਦਾ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

8. ਮੌਜੂਦਾ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਬਚਤ।-

(1) ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਨਿਯਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਣਕੱਟੀ ਅਤੇ ਇਕੱਠੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਸਲ ਉਸ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜ਼ਮੀਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਫਸਲ ਪੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਵਾਢੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ.....(1976 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰ. 19 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ)

11. ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ।-

(1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। , ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ, ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ

ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਸਕਦਾ

ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਪੀਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਲਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

[1993 ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਐਕਟ ਨੰ. 25 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 11 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਹੈ: -

(1) **. ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ।-**

(2) **ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ** ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਨਿਹਿਤ ਜਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਇੰਨੀ ਨਿਯਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) **ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ** ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ, ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਪੀਲ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਲਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।]

13 ਏ. ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ:-

(1) **ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ** ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਂ ਨਿਹਿਤ ਸਮਝੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ; ਅਜਿਹੇ ਕਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਬਾਅਦ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗਾ।

(2) **ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ** ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ,

ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪੈਰਾਥ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਅਪੈਰਾਥ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

14. ਮੁਆਵਜ਼ਾ:-

ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਚੰਗੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

5. ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਜਾਂ ਸਮਝੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਆਦਿ ਦਾ ਨਿਯਮ-

(1) ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਜਾਂ ਨਿਹਿਤ ਸਮਝੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਪੰਚਾਇਤ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਹਰੇਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਸ਼ਰਤ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਟਿੱਕੇ ਹੋਣ, ਉਸ ਟਿੱਕੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਟਿੱਕੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਸ਼ਰਤ ਹੋਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਾਹੀਯੋਗ ਰਕਬਾ, ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਤ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ (ਆਬਾਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਦੇ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਫਿਰ ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ ਦਾ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਦੇ ਬਾਕੀ ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਰਕਬਾ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪੰਚਾਇਤ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਮੀਲਤਦੇਹ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੰਚਾਇਤ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-

ਮਸ਼ਵਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(4) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ "ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ" 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(5) ਪਿਛਲੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਜਾਂ ਨਿਹਿਤ ਸਮਝੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਵਿਕਰੀ, ਤੋਹਫੇ ਜਾਂ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਖੇਤਰ ਹੋਵੇ। ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਜਾਂ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਲ ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਘੱਟ।

(9) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨਿਯਤ ਜਾਂ ਨਿਹਿਤ ਸਮਝੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਦੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ "ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸਭਾਰੀਆ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਯੂਨੀਟੇਈ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ? ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਸ਼ਾਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ "ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੇ ਲਈ

ਵਾਲੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ " ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ " ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦਾ ਘੋਰਾ ਦੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਜਾਂ ਟਿੱਕਾ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ " ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ " ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਯਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।, ਪਰ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖੇਤਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਾਜ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਹਾਈ ਲੈਂਡ ਕੌਫੀ ਵਰਕਸ ਆਫ ਪੀਐਫਐਕਸ ਸਲਦਾਨਹਾ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ (3) ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ: -

“ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਬਿੱਲ ਦੇ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1966 ਦਾ ਐਕਟ 44 ਬਣ ਗਿਆ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੋਧ 'ਸੀਜ਼ਨਫੈਕਟਰੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਸੀ, ਫੈਕਟਰੀ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ- (ਏ) ਵਿੱਚ ਚਾਹ ਜਾਂ ਕੌਫੀ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ, ਪੈਕਿੰਗ ਜਾਂ ਰੀਪੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ; ਜਾਂ (ਬੀ) ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੋਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਸੀਜ਼ਨਲਫੈਕਟਰੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸੋਧ ਅਸਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲ ਐਫੈਕਟਰੀ। ਸੋਧ "ਸੀਜ਼ਨਫੈਕਟਰੀ" ਦੀ ਮੂਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ "ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਸ਼ਬਦ 'ਸ਼ਾਮਲ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਰਥ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਯਾਤ ਲਈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(10) ਹੁਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(1) ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਇਸ

ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਜਾਂ ਸਮਝੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਧਾਰਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11(2) ਵਿੱਚ " ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ " ਅਤੇ "ਪੰਚਾਇਤ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਭਾਵ ਧਾਰਾ 11(1) ਵਿੱਚ " ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ " ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ "ਕੋਈ" ਅਤੇ "ਵਿਅਕਤੀ" ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਵਿਆਪਕ ਐਪਲੀਟਿਊਡ ਦੇ ਹਨ। ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਸ਼ਬਦ "ਕੋਈ" ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬਲੈਕ ਦੀ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, " ਸ਼ਬਦ 'ਕੋਈ' ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 'ਸਭ' ਜਾਂ 'ਹਰੇਕ' ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਕੁਝ' ਜਾਂ 'ਇੱਕ' ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਉੱਤੇ ". ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ "ਵਿਅਕਤੀ" ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ "ਕੋਈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਮ ਧਾਰਾਵਾਂ ਐਕਟ 1897 ਦੀ ਧਾਰਾ 3(42) ਵਿੱਚ "ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਵਿਅਕਤੀ" ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(47) ਵਿੱਚ। ਜਨਰਲ ਅਨੁਛੇਦਜ਼ ਐਕਟ ਸ਼ਬਦ "ਵਿਅਕਤੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨਰਲ ਅਨੁਛੇਦਜ਼ ਐਕਟ, 1897 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਈ) "ਪੰਚਾਇਤ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 3(ii) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 1952 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਗਠਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1994 ਦੇ ਨਵੇਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦਾ ਗਠਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 1994 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ 2(ੜ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ, 1994 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, 1952 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ "ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ" "ਸਥਾਈ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ" ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ "ਵਿਅਕਤੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ਬਦ " ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ " ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਲਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਖੁਦ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। " ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ " ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ

ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ., ਲਖਨਊ (4) ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ: -

"14. ਜਿਵੇਂ ਕਿ " ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ " ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਫਸਰ, ਏ-ਵਾਰਡ ਸੀਤਾਪੁਰ ਬਨਾਮ ਮੁਰਲੀਧਰ ਭਗਵਾਨਦਾਸ (ਸੁਪੈਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ 1922 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਵੱਲ ਮੁੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਕੌਣ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਲ ਲਈ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਸੰਯੁਕਤ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ ਜਾਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ, ਫਰਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਹਿਭਾਗੀ ਜਾਂ ਭਾਈਵਾਲ, ਸੈਂਬਰ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਿੰਦੂ ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਉਕਤ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸਨ ਜੋ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ " ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ " ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਜੇਕਰ ਵਿਵਸਥਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਿਰਫ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਹਵਾਲੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ " ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ " ਇਸਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਸਦੀ ਆਮਦਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਲ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਸੀ; ਪਰ ਇਸ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੀਕਰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਗਈ ਆਮਦਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ

ਕਿ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ " ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ " ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣਾਂ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

(11) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1993 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11 (1) ਵਿੱਚ 'ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ' ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ' ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ' ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ 'ਪੰਚਾਇਤ' ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਧਾਰਾ 11(2) ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ। ਇਹ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(12) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਉੱਤਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਵੀ. ਸੂਰੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ

ਸਿੰਘ

ਅਨੀਤਾ ਚੌਧਰੀ ਜੇ.

ASI ਅਨੰਤ ਰਾਮ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ- ਜਵਾਬਦਾਰ

CRA-S-1268-SB of 2002

28 ਮਈ 2014

ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988-ਐਸ. 7- ਟ੍ਰੈਪ ਕੇਸ - ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਝੂਠਾ ਉਲਝਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਰਾਸ ਕੇਸ 'ਚ - ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ - ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ - ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ੈਡੋ ਗਵਾਹ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣੇ - ਸਿਰਫ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਸਮਰਥਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ - ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦੀ ਹਰ ਕੜੀ ਨੂੰ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਸਿਰਫ ਰਿਕਵਰੀ ਖੁਦ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ,